

Міжнародна місія Світового Конгресу Українців зі спостереження за виборами 2019 р. в Україні

Заключний звіт

А. ПРО МІСІЮ SKU

24 січня 2019 р. Світовий Конгрес Українців (SKU) розпочав роботу Міжнародної місії SKU зі спостереження за виборами 2019 р. в Україні (Місія SKU) для моніторингу та захисту демократії в Україні.

Місія SKU здійснила моніторинг та надала звіти щодо президентських виборів, проведених 31 березня 2019 р. та 21 квітня 2019 р.

Місія SKU буде також спостерігати за парламентськими виборами, запланованими на 21 липня 2019 р.

Протягом президентських виборів в Україні основна команда Місії SKU включала наступних осіб:

Евген Чолій – Голова Місії SKU;

Андрій Футей – Заступник Голови Місії SKU;

Петро Штик – Головний спостерігач Місії SKU;

Володимир Кістяник – Координатор Місії SKU;

Марина Ярошевич – Радниця Голови Місії SKU;

Ірина Мицак – Представник Місії SKU зі зв'язків зі ЗМІ;

Дмитро Панчук - Аналітик даних моніторингу Місії SKU; та

Олександр Рябцев – координатор Місії SKU з розподілу спостерігачів.

Центральна виборча комісія (ЦВК) України акредитувала:

- 138 українських громадських організацій;
- 19 міжнародних організацій із 2 485 спостерігачами; та
- 215 спостерігачів із 22 держав.

Місія SKU була третьою за величиною міжнародною спостережною місією на президентських виборах в Україні після спостережних місій Бюро демократичних інститутів і прав людини Організації з безпеки та співробітництва в Європі (БДІПЛ ОБСЄ) та Європейської мережі організацій зі спостереження за виборами (*ENEMO*).

На президентських виборах в Україні Місія SKU зареєструвала в Центральній виборчій комісії України (ЦВК) 249 короткотермінових спостерігачів із 33 держав, а саме з: Австралії, Аргентини, Білорусі, Болгарії, Греції, Грузії, Данії, Естонії, Ізраїлю, Ірландії, Іспанії, Італії, Казахстану, Канади, Латвії, Литви, Молдови, Нідерландів, Німеччини, Польщі, Португалії, Румунії, Сербії, Словенії, Сполученого Королівства Великобританії та Північної Ірландії, Сполучених Штатів Америки, Туреччини, Угорщини, Франції, Хорватії, Чехії, Швейцарії та Швеції.

Місія SKU також тісно співпрацювала зі спостережною місією своєї складової організації – Українського Конгресового Комітету Америки (УККА), котрий зареєстрував 88 короткотермінових спостерігачів у ЦВК. Разом місії SKU та УККА зареєстрували 337 короткотермінових спостерігачів у ЦВК.

До Місії СКУ також входили 122 довгострокових спостерігачі з 28 держав, а саме: Австралії, Азербайджану, Аргентини, Бельгії, Бразилії, Греції, Естонії, Іспанії, Італії, Казахстану, Канади, Латвії, Лівану, Мозамбіку, Молдови, Німеччини, Об'єднаних Арабських Еміратів, Польщі, Португалії, Сербії, Словаччини, Сполученого Королівства Великої Британії та Північної Ірландії, Сполучених Штатів Америки, України, Франції, Хорватії, Чехії та Швейцарії.

7 лютого 2019 р. Верховна Рада України ухвалила закон, що забороняє громадянам Російської Федерації брати участь у якості спостерігачів у президентських та парламентських виборах.

Це рішення мало вплив на роботу Місії СКУ, оскільки воно виключило громадян Російської Федерації, котрі є членами складових організацій СКУ, від участі в Місії СКУ.

Місія СКУ зосередилась на таких аспектах:

- Коментування правових засад виборчого процесу, зокрема внутрішнього законодавства та норм права України, а також зобов'язань України перед Організацією з безпеки і співробітництва в Європі та Радою Європи та в контексті інших міжнародних стандартів демократичного волевиявлення;
- Збір інформації щодо готовності України до забезпечення демократичних виборів та до протидії можливим іноземним втручанням, включно з кібератаками, маніпуляціями та порушеннями виборчого процесу;
- Медіа-моніторинг по всьому світу і на різних мовах для виявлення будь-яких спроб ослабити Україну протягом цього виборчого року, в тому числі цілісність виборчих процесів і легітимність демократії в Україні; та
- Спостереження за виборчим процесом напередодні та в день виборів, а також підрахунок та передача до Центральної виборчої комісії голосів з України та українських дипломатичних місій по всьому світу, де відбувалося голосування.

Місія СКУ була повністю незалежною і не отримувала жодного урядового фінансування.

За складом та обсягом своєї діяльності Місія СКУ була унікальною, оскільки вона:

- Складалася у переважній більшості з україномовних спостерігачів, які обізнані з ситуацією в Україні;
- Включала короткотермінових спостерігачів, які вели моніторинг виборчого процесу не лише в Україні, але і в українських дипломатичних місіях за кордоном; та
- Включала довгострокових спостерігачів, котрі здійснювали медіа-моніторинг за межами України.

Місія СКУ підготувала Посібник для спостерігачів та випустила п'ять (5) звітів:

- Проміжний звіт 26 березня 2019 р.;
- Попередній звіт на наступний день після першого туру президентських виборів 1 квітня 2019 р.;
- Попередній звіт на наступний день після другого туру президентських виборів 22 квітня 2019 р.;
- Проміжний звіт щодо медіа-моніторингу 24 квітня 2019 р.; та
- Заключний звіт 15 липня 2019 р.

Висновки Місії СКУ були зроблені на основі прямого короткотермінового та довгострокового спостереження, а також на основі зустрічей з високопосадовцями державних установ, представниками засобів масової інформації (ЗМІ), громадських організацій та міжнародної спільноти.

Б. КОРОТКОТЕРМІНОВІ СПОСТЕРІГАЧІ СКУ ПРОТЯГОМ ПРЕЗИДЕНТСЬКИХ ВИБОРІВ

Місії СКУ та УККА спостерігали за виборчим процесом у 19 областях України, а саме: у Вінницькій, Волинській, Дніпропетровській, Донецькій, Житомирській, Закарпатській, Запорізькій, Івано-Франківській, Київській, Львівській, Миколаївській, Одеській, Полтавській, Сумській, Тернопільській, Херсонській, Черкаській, Чернівецькій та Чернігівській.

Крім того, місії СКУ та УККА спостерігали за голосуванням в українських дипломатичних місіях у 25 країнах, а саме: Аргентині, Білорусі, Болгарії, Сполученому Королівстві Великобританії та Північної Ірландії, Греції, Данії, Естонії, Ізраїлі, Іспанії, Італії, Казахстані, Канаді, Латвії, Молдові, Німеччині, Польщі, Португалії, Румунії, Сербії, Сполучених Штатах Америки, Туреччині, Угорщині, Франції, Хорватії та Швейцарії.

Для короткотермінових спостерігачів СКУ було проведено тренінг Громадянською мережею «ОПОРА», Громадським рухом «ЧЕСНО» та Міжнародною фундацією виборчих систем в Україні.

Система онлайн-звітності для короткотермінових спостерігачів була розроблена *Sterling Business School*.

Місії СКУ та УККА є єдиними міжнародними місіями, які спостерігали за виборчим процесом в українських дипломатичних місіях по світу.

Місія СКУ здійснила аналіз проведення президентських виборів на основі міжнародних зобов'язань України щодо демократії, верховенства права, свободи слова та проведення вільних і справедливих виборів.

В. ДОВГОСТРОКОВІ СПОСТЕРІГАЧІ СКУ ПРОТЯГОМ ПРЕЗИДЕНТСЬКИХ ВИБОРІВ

Починаючи від 4 березня 2019 р. довгострокові спостерігачі СКУ здійснювали моніторинг медіа поза межами України на наявність дезінформації щодо України загалом та президентських виборів зокрема.

Спостерігачі СКУ здійснювали медіа-моніторинг у 31 країні світу, а саме: Австралії, Азербайджані, Аргентині, Бельгії, Боснії і Герцеговині, Бразилії, Греції, Естонії, Іспанії, Італії, Казахстані, Канаді, Латвії, Литві, Лівані, Мозамбіку, Молдові, Німеччині, Об'єднаних Арабських Еміратах, Польщі, Португалії, Сербії, Словаччині, Сполученому Королівстві Великобританії та Північної Ірландії, Сполучених Штатах Америки, Україні, Франції, Хорватії, Чехії, Чорногорії та Швейцарії.

Довгострокові спостерігачі СКУ спостерігали за медіа на 20 мовах (англійська, азербайджанська, арабська, боснійська, голландська, грецька, естонська, іспанська, італійська, казахська, латвійська, німецька, польська, португальська, російська, сербська, словацька, українська, французька та чеська).

Для всіх довгострокових спостерігачів-волонтерів Місії СКУ було проведено онлайн-тренінг з роз'ясненням особливостей медіа-середовища у виборчий період та інструкціями щодо заповнення онлайн-звітності.

Система онлайн-звітності була розроблена у партнерстві з *Sterling Business School* у консультаціях з представниками *StopFake* та Києво-Могилянської школи журналістики.

Медіа-моніторинг Місії СКУ здійснювався дистанційно та відбувався у два етапи:

- 1) Спостерігачі-волонтери заповнювали на щотижневій основі онлайн-звіти, надсилаючи базову інформацію про сумнівні новини та аналітику з елементами дезінформації; вони також уважно сліdkували за висвітленням конкретних дезінформаційних наративів,

які включали серед іншого наступне: а) вибори в Україні були сфальсифіковані і не відображали волю українського народу; б) Україна не здатна провести чесні, прозорі і демократичні вибори; в) в Україні немає кандидатів, які б заслуговували на посаду президента; і г) Україна по суті є невдалою державою; та

2) Відповідна команда аналізувала ці дані та зробила відповідні висновки.

Ефективно використовуючи переваги своєї багатонаціональної мережі, Місія СКУ дослідила і оцінила розмах російської дезінформації про Україну, а також виборчий процес за межами України.

Г. ДОВІДКОВА ІНФОРМАЦІЯ

Президентські вибори 2019 р. в Україні припали на п'яту річницю Революції Гідності та вторгнення Російської Федерації на суверенну територію України, що включає незаконну окупацію Криму та окремих частин Донбасу на Сході України.

У 2013-14 рр. народ України виступив проти авторитарного режиму Віктора Януковича під час Революції Гідності, яка закінчилася снайперським вогнем і смертями понад сотні мирних українських демонстрантів 18-20 лютого 2014 р. в Києві.

Відразу після Революції Гідності Російська Федерація вторглася і незаконно окупувала Кримський півострів України та розпочала військову агресію на східних територіях України.

Російська військова агресія зачепила все населення Криму, а також 4,4 млн осіб на Сході України.

Внаслідок військових дій Російської Федерації на Донбасі було вбито понад 13 000 осіб, поранено – 30 000, а також з'явилося більше, ніж 1,5 млн внутрішньо переміщених осіб.

Від початку агресії понад 2 500 осіб стали жертвами вибухів наземних мін, у тому числі не менше 240 дітей, а 1,9 млн осіб проживає на територіях, що забруднені наземними мінами.

3,4 млн. осіб потребують гуманітарної допомоги, 2,2 млн – медичної допомоги, а ще 1,2 млн – допомоги з продуктами харчування.

Російська Федерація незаконно утримує більше 120 політичних в'язнів; більше 100 заручників знаходяться на Донбасі.

25 листопада 2018 р. конфлікт ще більше загострився після нападу військово-морських сил Російської Федерації на кораблі військово-морських сил України. Три кораблі біля Керченської протоки. Три кораблі було захоплено, а 24 члени екіпажу продовжують незаконно утримуватися Російською Федерацією, незважаючи на численні звернення міжнародного співтовариства з вимогою їх негайного і безумовного звільнення.

Ситуація з правами людини в Криму і далі погіршується.

В східній Україні напередодні першого туру президентських виборів Спеціальна моніторингова місія (СММ) ОБСЄ зафіксувала 75 порушень режиму припинення вогню у Донецькій області та 9 порушень режиму припинення вогню у Луганській області.

Напередодні другого туру президентських виборів СММ ОБСЄ зафіксувала 20 порушень режиму припинення вогню у Донецькій області та 50 порушень режиму припинення вогню у Луганській області.

Російська Федерація веде проти України гібридну агресію, яку широко визнала та неодноразово засудила міжнародна спільнота, що надає Україні військову, фінансову та гуманітарну допомогу.

З часу останніх президентських виборів в Україні у 2014 р. відбулися такі події:

- набули чинності Угода про асоціацію між ЄС і Україною та Поглиблена і всеосяжна зона вільної торгівлі з ЄС;
- було запроваджено безвізовий режим для громадян України, які подорожують до країн Шенгенської зони, а також до Чилі, Албанії, Коста-Ріки, Об'єднаних Арабських Еміратів та Уругваю;
- було підписано та набула чинності Угода про вільну торгівлю між Україною та Канадою;
- було підписано Угода про вільну торгівлю між Україною та Ізраїлем;
- було надано Томос про автокефалію Православній Церкві України; та
- було прийнято конституційні зміни, які відображають стратегічну мету України стати членом НАТО та Європейського Союзу.

Г. ЮРИДИЧНА ОСНОВА

Законодавство України

Юридична основа проведення виборів в Україні базується на таких законодавчих актах: а) *Конституція України*; б) *Закон України “Про вибори Президента України*; в) *Закон України “Про державний реєстр виборців”*; г) *Закон України “Про Центральну виборчу комісію”*; ґ) *Закон України “Про судоустрій і статус суддів”*; д) *Кодекс адміністративного судочинства України*; та е) *Кодекс України про адміністративні правопорушення*.

Нижче подані витяги з важливих положень цих законодавчих актів:

- **Конституція України**

Стаття 38. Громадяни мають право брати участь в управлінні державними справами, у всеукраїнському та місцевих референдумах, вільно обирати і бути обраними до органів державної влади та органів місцевого самоврядування.

Стаття 69. Народне волевиявлення здійснюється через вибори, референдум та інші форми безпосередньої демократії.

Стаття 70. Право голосу на виборах і референдумах мають громадяни України, які досягли на день їх проведення вісімнадцяти років. Не мають права голосу громадяни, яких визнано судом недієздатними.

Стаття 71. Вибори до органів державної влади та органів місцевого самоврядування є вільними і відбуваються на основі загального, рівного і прямого виборчого права шляхом таємного голосування. Виборцям гарантується вільне волевиявлення.

Стаття 103. Президент України обирається громадянами України на основі загального, рівного і прямого виборчого права шляхом таємного голосування строком на п'ять років.

Президентом України може бути обраний громадянин України, який досяг тридцяти п'яти років, має право голосу, проживає в Україні протягом десяти останніх перед днем виборів років та володіє державною мовою.

Одна й та сама особа не може бути Президентом України більше ніж два строки підряд.

Президент України не може мати іншого представницького мандата, обіймати посаду в органах державної влади або в об'єднаннях громадян, а також займатися іншою оплачуваною або підприємницькою діяльністю чи входити до складу керівного органу або наглядової ради підприємства, що має на меті одержання прибутку.

Чергові вибори Президента України проводяться в останню неділю березня п'ятого року повноважень Президента України. У разі дострокового припинення повноважень

Президента України вибори Президента України проводяться в період дев'ятності днів з дня припинення повноважень.

Порядок проведення виборів Президента України встановлюється законом.

● Закон України “Про вибори Президента України”

Стаття 1. Основні засади виборів Президента України

1. Президент України обирається громадянами України на основі загального, рівного і прямого виборчого права шляхом таємного голосування.
2. Строк повноважень Президента України визначається Конституцією України.

Стаття 2. Загальне виборче право

1. Вибори Президента України є загальними. Право голосу на виборах Президента України мають громадяни України, яким на день виборів виповнилося вісімнадцять років.

[...]

3. Громадяни України, які мають право голосу, можуть брати участь у роботі виборчих комісій як їх члени, а також у проведенні передвиборної агітації, здійсненні спостереження за проведенням виборів Президента України та інших заходах у порядку, визначеному цим та іншими законами України.
4. Будь-які прямі або непрямі привілеї або обмеження виборчих прав громадян України за ознаками раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, етнічного та соціального походження, майнового стану, місця проживання, за мовними або іншими ознаками забороняються. Не допускаються обмеження щодо участі громадян у виборчому процесі, крім обмежень, передбачених Конституцією України та цим Законом.
5. Не має права голосу громадянин, визнаний судом недієздатним.
6. Реалізація права голосу на виборах Президента України громадянами України, які проживають або перебувають у період підготовки і проведення виборів за межами України, забезпечується шляхом їх включення до списку виборців на відповідній закордонній виборчій дільниці, утвореній згідно з цим Законом.
7. Громадяни України, які мають право голосу, є виборцями.

Стаття 3. Рівне виборче право

1. Вибори Президента України є рівними: громадяни України беруть участь у виборах на рівних засадах.
2. Кожний громадянин України на виборах Президента України має один голос. Виборець може використати право голосу тільки на одній виборчій дільниці, де він включений до списку виборців. Виборець реалізує своє право голосу під час виборів у порядку, встановленому цим Законом.
3. Усі кандидати на пост Президента України мають рівні права і можливості брати участь у виборчому процесі.
4. Рівність прав і умов участі у виборчому процесі забезпечується:
  - 1) забороною привілеїв чи обмежень кандидатів на пост Президента України за ознаками раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, етнічного та соціального походження, майнового стану, місця проживання, за мовними або іншими ознаками;

- 2) заборонаю втручання органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим та органів місцевого самоврядування у виборчий процес, за винятком випадків, передбачених цим Законом;
- 3) заборонаю використання для фінансування передвиборної агітації інших коштів, крім коштів Державного бюджету України та коштів виборчих фондів кандидатів на пост Президента України;
- 4) рівним та неупередженим ставленням органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим та органів місцевого самоврядування, їх службових та посадових осіб до кандидатів на пост Президента України;
- 5) рівним та неупередженим ставленням засобів масової інформації до кандидатів на пост Президента України.

Стаття 4. Пряме виборче право

Вибори Президента України є прямими. Громадяни України безпосередньо обирають Президента України.

Стаття 5. Добровільність участі у виборах

Участь громадян України у виборах Президента України є добровільною. Ніхто не може бути примушений до участі чи неучасті у виборах.

Стаття 6. Вільні вибори

1. Вибори Президента України є вільними. Виборцям забезпечуються умови для вільного формування своєї волі та її вільного виявлення при голосуванні.
2. Застосування насильства, погроз, обману, підкупу чи будь-яких інших дій, що перешкоджають вільному формуванню та вільному виявленню волі виборця, забороняється.
3. Військовослужбовці голосують на звичайних виборчих дільницях, розташованих за межами місць дислокації військових частин, за винятком випадку, передбаченого цим Законом. Для забезпечення вільного волевиявлення військовослужбовцям строкової служби надається відпустка для участі в голосуванні не менш як на чотири години.

Стаття 7. Таємне голосування

Голосування на виборах Президента України є таємним: контроль за волевиявленням виборців забороняється. Фотографування, відеофіксація в будь-який спосіб результатів волевиявлення виборців в кабіні для таємного голосування, а також демонстрація виборцем результатів волевиявлення у приміщенні для голосування забороняються і є порушенням таємниці голосування.

Членам виборчих комісій, іншим особам забороняється вчиняти будь-які дії чи розголошувати відомості, які дають можливість встановити зміст волевиявлення конкретного виборця.

Стаття 8. Особисте голосування

Кожний виборець голосує на виборах Президента України особисто. Голосування за інших осіб, а також передача виборцем права голосу будь-якій іншій особі забороняються.

Допомога виборцю з особливими потребами, який не може самостійно заповнити виборчий бюлетень чи опустити його у виборчу скриньку, у виконанні цих дій відповідно до його волевиявлення та у порядку, встановленому цим Законом, не вважається голосуванням замість цього виборця.

Стаття 9. Право бути обраним

1. Президентом України може бути обраний громадянин України, який на день виборів досяг тридцяти п'яти років, має право голосу, володіє державною мовою і проживає в Україні протягом десяти останніх перед днем виборів років.
2. Особа вважається такою, що проживає на території України, якщо її місце проживання зареєстроване в Україні відповідно до Закону України *"Про свободу пересування та вільний вибір місця проживання в Україні"*.
3. Одна й та сама особа не може бути Президентом України більш як два строки підряд. Особа, яка двічі підряд обиралася на пост Президента України, не може бути висунута кандидатом на цей пост.
4. Особа, повноваження якої на посту Президента України були припинені достроково відповідно до Конституції України, не може бути висунута кандидатом на пост Президента України на позачергових виборах, призначених у зв'язку з вказаним припиненням повноважень.

Стаття 10. Право висування кандидата на пост Президента України

1. Право висування кандидата на пост Президента України належить громадянам України, які мають право голосу. Це право реалізується ними через політичні партії (далі – партії), а також шляхом самовисування відповідно до цього Закону.
2. Партія може висунути лише одного кандидата на пост Президента України.

Стаття 57 Строки проведення передвиборної агітації

1. Передвиборна агітація розпочинається кандидатом на пост Президента України наступного дня після дня його реєстрації Центральною виборчою комісією і закінчується о 24 годині останньої п'ятниці перед днем виборів.
2. Передвиборна агітація закінчується о 24 годині останньої п'ятниці перед днем виборів.
3. Агітація перед повторним голосуванням розпочинається з дня, наступного після призначення повторного голосування, і закінчується о 24 годині останньої п'ятниці перед днем повторного голосування.
4. Передвиборна агітація у період виборчого процесу поза строками, встановленими у цій статті, забороняється.

Стаття 62 (2). Теледебати за рахунок коштів Державного бюджету України проводяться в останню п'ятницю перед днем повторного голосування між 19 та 22 годинами в прямому ефірі, тривалістю не менше 60 хвилин.

Стаття 84 (1). Центральна виборча комісія на своєму засіданні протягом десяти днів, але не пізніше ніж на третій день з дня отримання всіх протоколів окружних виборчих комісій про підсумки голосування в межах відповідних територіальних виборчих округів на підставі цих протоколів, у тому числі з поміткою "Уточнений", та протоколу Центральної виборчої комісії про підсумки голосування в межах закордонного виборчого округу встановлює результати виборів Президента України, про що складає протокол. Центральна виборча комісія зобов'язана встановити результати виборів Президента України незалежно від кількості виборчих дільниць/виборчих округів, на яких/в межах яких голосування не було організоване і проведене відповідно до вимог статей 76 або 77 цього Закону.

Центральна виборча комісія може продовжити не більш як на один день зазначений термін у разі необхідності надання окружній виборчій комісії часу для подання протоколу з позначкою "Уточнений".

Стаття 84 (3). Обраним у день виборів Президентом України вважається кандидат, який одержав на виборах більше половини голосів виборців, які взяли участь у голосуванні. Про обрання Президента України Центральна виборча комісія оформлює протокол. У протоколі Центральної виборчої комісії про підсумки голосування в день виборів Президента України при цьому зазначаються прізвище та ініціали кандидата, який відповідно до цього Закону обраний Президентом України.

Стаття 84 (5). Якщо до виборчого бюлетеня для голосування у день виборів було включено більше двох кандидатів на пост Президента України і за результатами голосування у день виборів Президента України жоден кандидат не був обраний відповідно до вимог частини третьої цієї статті, Центральна виборча комісія приймає рішення про проведення повторного голосування, про що зазначається у протоколі про підсумки голосування в день виборів Президента України.

Стаття 85 (16). Центральна виборча комісія на своєму засіданні на підставі протоколів окружних виборчих комісій про підсумки повторного голосування в межах відповідних територіальних виборчих округів не пізніше як на десятий день з дня повторного голосування встановлює та оголошує результати повторного голосування з виборів Президента України, про що складає протокол.

- Закон України "Про судоустрій і статус суддів"

Стаття 37 (5) 3. У Касаційному адміністративному суді обов'язково створюються окремі палати для розгляду справ щодо виборчого процесу та референдуму, а також захисту політичних прав громадян.

- Кодекс адміністративного судочинства України

Стаття 9 (1) 6. Юрисдикція адміністративних судів поширюється на справи у публічно-правових спорах, зокрема спорах щодо правовідносин, пов'язаних з виборчим процесом чи процесом референдуму;

Стаття 20 (1) 2. Місцевим загальним судам як адміністративним судам підсудні адміністративні справи, пов'язані з виборчим процесом чи процесом референдуму, щодо: оскарження рішень, дій чи бездіяльності дільничних виборчих комісій, дільничних комісій з референдуму, членів цих комісій; уточнення списку виборців; оскарження дій чи бездіяльності засобів масової інформації, інформаційних агентств, підприємств, установ, організацій, їх посадових та службових осіб, творчих працівників засобів масової інформації та інформаційних агентств, що порушують законодавство про вибори та референдум.

Стаття 22 (2). Апеляційному адміністративному суду в апеляційному окрузі, що включає місто Київ, як суду першої інстанції підсудні справи щодо оскарження рішень, дій та бездіяльності Центральної виборчої комісії (окрім визначених частиною четвертою цієї статті), дій кандидатів на пост Президента України, їх довірених осіб.

Стаття 22 (4). Верховному Суду як суду першої інстанції підсудні справи щодо встановлення Центральною виборчою комісією результатів виборів або всеукраїнського референдуму, справи за позовом про дострокове припинення повноважень народного депутата України, а також справи щодо оскарження актів, дій чи бездіяльності Верховної Ради України, Президента України, Вищої ради правосуддя, Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, Кваліфікаційно-дисциплінарної комісії прокурорів.

Стаття 273 (6). Позовні заяви щодо рішень, дій чи бездіяльності виборчої комісії, комісії з референдуму, членів цих комісій може бути подано до адміністративного суду

у п'ятиденний строк із дня прийняття рішення, вчинення дії або допущення бездіяльності.

Стаття 273 (9). Суд вирішує адміністративні справи, визначені цією статтею, у дводенний строк після надходження позовної заяви. Адміністративні справи за позовними заявами, що надійшли до дня голосування, вирішуються судом у дводенний строк, але не пізніше ніж за дві години до початку голосування. Адміністративні справи за позовними заявами, що надійшли у день голосування, вирішуються судом до закінчення голосування. Адміністративні справи за позовними заявами, що надійшли у день голосування, але після закінчення голосування, вирішуються судом у дводенний строк після надходження позовної заяви.

Стаття 278. Особливості судових рішень за наслідками розгляду справ, пов'язаних з виборчим процесом чи референдумом, та їх оскарження.

Стаття 278 (2). Апеляційні скарги на судові рішення за наслідками розгляду справ, визначених статтями 273-277 цього Кодексу, можуть бути подані у дводенний строк з дня їх проголошення, а на судові рішення, ухвалені до дня голосування, - не пізніше як за чотири години до початку голосування.

Стаття 278 (4). Суд апеляційної інстанції розглядає справу у дводенний строк після закінчення строку на апеляційне оскарження з повідомленням учасників справи. Апеляційна скарга на судові рішення, що було ухвалене до дня голосування, розглядається не пізніше ніж за дві години до початку голосування.

Судова практика

Важливу роль також відіграє судова практика Конституційного Суду України, зокрема щодо виборчого законодавства України.

Міжнародне право

Україна також має зобов'язання перед ООН, ОБСЄ, Радою Європи та має дотримуватись інших міжнародних стандартів демократичного волевиявлення:

- Загальна декларація прав людини, прийнята Генеральною Асамблеєю ООН

Стаття 21. Воля народу повинна бути основою влади уряду; ця воля повинна виявлятися у періодичних і нефальсифікованих виборах, які повинні провадитись при загальному і рівному виборчому праві шляхом таємного голосування або ж через інші рівнозначні форми, що забезпечують свободу голосування.

- Документ щодо Копенгагенської зустрічі Конференції з людського виміру Народи з безпеки та співробітництва в Європі

5. Вони [держави учасники] урочисто заявляють, що до числа елементів справедливості, які істотно необхідні для повного вираження гідності, властивої людській особистості, і рівних та невід'ємних прав усіх людей, відносяться наступні:

5.1. вільні вибори, що проводяться через розумні проміжки часу шляхом таємного голосування або рівноцінної процедури вільного голосування в умовах, які забезпечують на практиці вільне вираження думки виборцями при виборі своїх представників.

- Закон України "Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини"

Стаття 17. Суди [України] застосовують при розгляді справ Конвенцію [Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод] та практику Суду [Європейський суд з прав людини] як джерело права.

- Закон України “Про ратифікацію Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року, Першого протоколу та протоколів № 2, 4, 7 та 11 до Конвенції”

Стаття 1. Україна повністю визнає на своїй території дію статті 25 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 1950 р. щодо визнання компетенції Європейської комісії з прав людини приймати від будь-якої особи, неурядової організації або групи осіб заяви на ім'я Генерального Секретаря Ради Європи про порушення Україною прав, викладених у Конвенції, та статті 46 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 1950 р. щодо визнання обов'язковою і без укладення спеціальної угоди юрисдикцію Європейського суду з прав людини в усіх питаннях, що стосуються тлумачення і застосування Конвенції.

Останні важливі зміни в законодавстві

У 2015 р. Україна прийняла Закон України “Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їхньої символіки”, який забороняє висунання кандидата на пост Президента України від партії, яка здійснює пропаганду комуністичного або націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів.

У зв'язку з нелегальною окупацією Криму та збройною агресією Російської Федерації на Сході України, які неодноразово засудили міжнародне співтовариство, владні структури України прийняли наступні нормативно-правові акти:

- *Постанова Центральної виборчої комісії України № 274* від 31.12.2018 р., яка передбачає, що громадяни України, які проживають на території Російської Федерації, можуть голосувати в Грузії, Казахстані та Фінляндії;
- *Постанова Центральної виборчої комісії України № 303* від 12.02.2019 р., яка передбачає, що громадяни України не можуть голосувати на тимчасово окупованих територіях Криму і Донбасу;
- *Постанова Центральної виборчої комісії України № 129* від 05.09.18, якою внесено зміни до Порядку тимчасової зміни місця голосування виборця без зміни його виборчої адреси, затвердженого постановою Центральної виборчої комісії від 13 вересня 2012 р. № 893 “Про забезпечення тимчасової зміни місця голосування виборця без зміни його виборчої адреси”. Вона передбачає, що жителі тимчасово окупованих територій Криму і Донбасу можуть змінити місце голосування на підконтрольній території України подавши лише заяву; та
- *Закон України “Про внесення змін до деяких законів України щодо спостереження за виборчим процесом в Україні”* від 07.02.2019 р., де додано до статті 68 *Закону України “Про вибори Президента України”*, що офіційним спостерігачем не може бути особа, яка є громадянином держави, визнаної Верховною Радою України державою-агресором або державою-окупантом. Російська Федерація визнана Верховною Радою України країною-агресором у заяві *Верховної Ради України “Про відсіч збройній агресії Російської Федерації та подолання її наслідків”* від 21 квітня 2015 р. та *Законі України “Про особливості державної політики із забезпечення державного суверенітету України на тимчасово окупованих територіях у Донецькій та Луганській областях”* від 18 січня 2018 р.

Д. ГОТОВНІСТЬ УКРАЇНИ

Президентські вибори 2019 р. в Україні проводилися в час, коли країна продовжувала боротися з гібридною агресією, яку веде Російська Федерація на українській території. Це, а також втручання Російської Федерації у виборчі процеси в інших незалежних країнах, змусило українську владу взяти під пильний контроль моніторинг будь-якої потенційної загрози іноземного втручання у виборчий процес.

TORONTO – KYIV – BRUSSELS

Head Office: 145 Evans Avenue, Suite 207, Toronto, Ontario M8Z 5X8 Canada

Tel: 416.323.3020 Fax: 416.323.3250

E-mail: uwc@ukrainianworldcongress.org Website: www.ukrainianworldcongress.org

Українські владні структури запевнили Місію СКУ в своїй готовності діяти відповідно і реагувати на потенційні загрози. Під час підготовки до протидії потенційним загрозам для виборчого процесу українська влада у співпраці з міжнародними партнерами переймала досвід та найкращі практики.

E. ВИСНОВКИ СТОСОВНО ПРЕЗИДЕНТСЬКИХ ВИБОРІВ В УКРАЇНІ

Президентські вибори відбулися у два (2) тури, оскільки жоден із кандидатів не отримав більше половини голосів виборців під час першого туру голосування. Перший тур виборів відбувся 31 березня 2019 р., а другий тур – 21 квітня 2019 р.

Місія СКУ здійснювала моніторинг обох турів президентських виборів.

Короткотермінові спостерігачі СКУ зафіксували незначну кількість порушень.

Ускладнений доступ людей похилого віку та людей з обмеженими фізичними можливостями на виборчі дільниці, що розміщені на другому та третьому поверхах, залишається проблемою.

Ці поодинокі порушення не вплинули на результати виборів.

Найбільшою перешкодою на цих виборах була брутальна гібридна агресія Російської Федерації проти України, яка триває понад п'ять (5) років та включає збройну агресію на Сході України та нелегальну окупацію Криму.

З огляду на це українські громадяни не могли голосувати на окупованих Російською Федерацією територіях Донбасу і Криму.

Однак владні структури України створили режим сприяння для внутрішньо переміщених осіб з Донбасу та Криму, які могли голосувати під час виборів, завдяки запровадженню спрощеної процедури зміни місця голосування.

Рівно ж через наявні ризики і загрози виборам та неможливість запевнити безпеку українським громадянам, які перебувають в Російській Федерації, ЦВК вирішила не відкривати виборчі дільниці в цій країні.

Але громадяни України, які проживають в Російській Федерації, могли скористатись своїм конституційним правом голосувати в дипломатичних місіях України, які знаходяться в Грузії, Казахстані та Фінляндії.

Владні структури України доклали значних зусиль, щоб вибори були прозорими та пройшли на найвищому рівні, без використання адміністративних ресурсів для підтримки будь-кого з кандидатів. Правоохоронні органи України також успішно забезпечили виборчий процес, незважаючи на продовження гібридної агресії Російської Федерації проти України.

Виборці змогли здійснити своє волевиявлення у день виборів.

Дані ЦВК підтверджують явку виборців на рівні понад 60%. Це означає, що українські виборці мають високий рівень довіри до виборчої системи, що є ще одним кроком вперед для розвитку демократії в Україні.

Дані ЦВК також показують, що явка виборців на закордонних дільницях становила близько 13%, що було в основному зумовлено великими відстанями, які доводилося долати виборцям, щоб реалізувати своє виборче право. Щоправда, за межами України було зареєстровано 448 896 виборців, а в Україні – 29 645 358 зареєстрованих виборців.

Згідно результатів спостереження Місії СКУ президентські вибори в Україні 2019 р. відповідають міжнародним стандартам проведення демократичних виборів.

30 квітня 2019 р. ЦВК оголосила Володимира Зеленського Президентом України.

20 травня 2019 р. Володимир Зеленський склав присягу Президента України.

С. ВИСНОВКИ ЩОДО МЕДІА-МОНІТОРИНГУ

У 2019 р. тема дезінформації стала предметом щоденних дискусій серед населення в багатьох країнах світу. Питання про те, чи дезінформація існує, вже більше не виникає. Натомість, обговорюється, до якої міри дезінформація вплинула на формування політичного ландшафту у відповідних країнах.

Російська дезінформація створювалася в історичному вимірі, щоб розмити межу між фактом і вигадкою, посіяти оману та сумніви і нав'язати переконання, що правди не існує.

Дезінформаційні кампанії є дуже цілеспрямованими та мають на меті посіяти розбрат у суспільстві, створивши поділ між існуючими групами або нав'язавши нові точки протистояння, яких раніше не існувало.

Більше того, російська дезінформація спрямована на те, щоб виставляти міжнародні структури та різні держави ненадійними, неефективними, нечесними або корумпованими з метою їх ослаблення задля своїх геополітичних та імперських цілей.

Згідно із свідченням колишнього заступника помічника Державного секретаря США Бенджаміна Зіфа від 3 листопада 2015 р. перед Підкомітетом зі співробітництва у справах європейської та регіональної безпеки Комітету із закордонних відносин Сенату США: *“Кремль спонсорує ці зусилля вишуканою пропагандою вартістю 1,4 млрд дол США в рік на своїй території та закордоном, що, як повідомляється, досягає 600 млн людей у 130 державах світу 30 мовами. Російський уряд також фінансує науково-дослідні центри та організації в сусідніх державах, які мають сприяти досягненню його цілей – поширенню брехливих кремлівських наративів; зображення Заходу загрозою; та підриву довіри до незалежних медіа, а також західних інституцій і цінностей”*.

В українському випадку Російська Федерація з 2014 р. відкрито веде потужну гібридну агресію, щоб повернути Україну у свою сферу впливу та відновити повне домінування над нею.

Ця гібридна агресія проти України включає:

- збройні дії на Донбасі, нелегальну окупацію Криму, терористичні акти, кібератаки, захоплення заручників на Сході України та утримання у Російській Федерації українських політв'язнів; і
- постійні спроби Російської Федерації представити Україну як невдалу країну, щоб зменшити фінансову, військову, технічну та гуманітарну допомогу Україні зі сторони міжнародного співтовариства та щоб скасувати існуючий режим санкцій щодо Російської Федерації.

Російська дезінформаційна машина, хоча і не є чимось новим у сфері інформаційної війни, в останні роки значно розширила свої можливості, скориставшись повною мірою традиційними, соціальними та цифровими мережами для забезпечення інформаційного впливу на безпрецедентно велику аудиторію. Такі методи включають використання ботів, тролів та підходів унікально пристосованих до адресата.

Дезінформаційні наративи під час президентських виборів в Україні були різноманітними і розповсюджувалися через традиційні і соціальні мережі, а також на різних мовах. Цільовою аудиторією був не лише український народ, а й міжнародна спільнота з різним ступенем відносин з Україною.

Зокрема, довгострокові спостерігачі СКУ виявили наративи на тему сфальсифікованих президентських виборів з негідними кандидатами. Така дезінформація мала на меті дискредитувати цілий виборчий процес і кандидатів з метою продовжувати виставляти Україну як невдалу державу, не вартою уваги міжнародного співтовариства.

Наприклад, довгострокові спостерігачі СКУ виявили наступні наративи:

- 1 квітня 2019 р. польська вебсторінка Спутніка привела цитату високопосадовця Російської Федерації, котрий сказав: *«Сьогоднішня виборча кампанія в Україні має всі шанси увійти в історію як найгрубіша, найбрудніша і найзапекліша»*. Тут варто зазначити, що це з'явилося через день після першого туру голосування в той час, як авторитетні міжнародні спостережні місії дали позитивну оцінку президентським виборам в Україні.
- 31 березня 2019 р. онлайн журнал Фонд стратегічної культури опублікував англomовну статтю під назвою *«Приковування американської долі до хаосу в Україні»*, де зазначається наступне щодо президентських виборів в Україні: *«Хто б із них [кандидатів] не виграв, Сполучені Штати і весь альянс НАТО є смертельно зобов'язані підтримувати екстремістський, неконтрольований і відчайдушний режим, який ось-ось впаде і який би не вагався втягнути Америку в термоядерну війну задля власних егоїстичних цілей»*. Ця кричуща дезінформація не тільки представляє Україну як цілком невдалу державу, але передбачає, що змова США і НАТО з такою країною призведе до термоядерної війни.
- 29 березня 2019 р. видання Форт Русс Ньюз цитувало слова італійського депутата, котрий заявив: *«Кожен у Європі, хто вірить у самовизначення народів, повинен використовувати свій голос, щоб зупинити ці неправдиві вибори, які незаконно виключають мільйони людей з українським громадянством, але які говорять російською мовою. Ми офіційно попросимо італійський уряд не визнавати цю неприйнятну дискримінацію»*. Такі заяви не відповідають дійсності, оскільки не було жодних виключень щодо голосування за мовною ознакою, а міжнародні місії спостереження дійшли висновку, що президентські вибори були вільними і демократичними.
- 25 березня 2019 р. інформаційне агентство ТАСС у статті під назвою *«Росія не направлятиме спостерігачів в Україну в рамках місії правозахисного органу ОБСЄ»* тенденційно представило, що *«Незаконні дії Києва проти російських спостерігачів ОБСЄ були відображені в Проміжному звіті моніторингової місії БДПІЛ [Бюро демократичних інститутів і прав людини], оприлюдненому 15 березня»*. Така побудова речення наштовхує на думку, що ОБСЄ визнало неправомірним законодавство України, що забороняє громадянам Російської Федерації бути спостерігачами, в той час як у звіті ОБСЄ згадується існування такого законодавства, але воно не оцінюється як незаконне.

В цій статті також відзначається, що *«своїми кроками Київ себе вкотре дискредитував, тому що серйозно порушив дух і букву Копенгагенського документу та інші зобов'язання ОБСЄ щодо виборів. Рішення Києва не відкривати виборчі дільниці в своїх дипломатичних місіях у Росії унеможливив реалізацію конституційного права на участь у виборах мільйонів українців, які наразі перебувають у Росії»*. Це твердження неправильно передає Постанову Центральної виборчої комісії України № 274 від 31 грудня 2018 р., яка передбачає, що громадяни України, які проживають на території Російської Федерації, можуть голосувати в дипломатичних місіях України у Грузії, Казахстані та Фінляндії.

- 23 березня 2019 р. онлайн журнал Фонд стратегічної культури опублікував англomовну статтю під назвою *«Три неонацисти лідирують у президентських перегонях в Україні: Згідно опитування Геллапа українці зневажають усіх кандидатів»*. Така назва очорнює головних кандидатів як неонацистів, щоб спробувати переконати читача, що наступний Президент України не заслуговує пошани, незалежно хто б ним не став. Вона також явно не віддзеркалює загальні настрої українського електорату, оскільки переможець цих виборів отримав 73% підтримки.

Оцінки міжнародних місій спостереження, включно з БДПІ ОБСЄ, ENEMO, КАНАДЕМ та НДІ, недвозначно вказують на те, що Україна провела повністю демократичні вибори. Наприклад:

- БДПІ ОБСЄ: *«Вибори президента України 2019 р. були конкурентними та супроводжувались повагою до фундаментальних свобод».*
- *«ENEMO високо оцінює проведення голосування, яке, як правило, було добре організованим, хоча і з незначними порушеннями, що не вплинули на результат виборів».*
- Почесний голова Місії КАНАДЕМ заявив: *«Україна продовжує шлях демократичного розвитку, і ми вітаємо виборців України, які обрали свого нового президента на демократичних і вільних виборах».*
- За словами НДІ: *«Президентські вибори 2019 року стали для України історичними. У другому турі виборів Президента України 21 квітня українці знову підтвердили свою глибоку відданість принципам демократії та продемонстрували сильне прагнення змін. Обидва тури виборів проходили в умовах вільної конкуренції. Активність виборців була високою. Органи адміністрування виборів виконали свою роботу професійно. Незважаючи на втручання Росії, процес відповідав ключовим міжнародним стандартам та результат відображає волевиявлення виборців».*

На підставі свого довгострокового медіа-моніторингу та аналізу Місія СКУ підтверджує широку розповсюдженість дезінформації про президентські вибори та Україну загалом.

Місія СКУ також вважає, що дезінформація є важливим інструментом в арсеналі гібридної агресії Російської Федерації проти України.

Основним викликом для міжнародного співтовариства є підвищення обізнаності щодо засилля дезінформації в наших суспільствах, а відтак щодо необхідності постійної пильності до небезпеки прийняття інформації без осмислення її джерел і мотивів.

Уряди держав і громадянське суспільство відіграють важливу роль в інформуванні громадян щодо небезпек дезінформації та важливості аналітичного підходу до споживання інформаційного продукту.

Медіа відіграють важливу роль у практичному втіленні принципів відкритої та прозорої журналістики та для застосування санкцій проти тих, хто ці принципи зневажає.

Громадяни повинні докладати усіх зусиль, щоб бути поінформованими щодо спроб підірвати демократичні процеси за допомогою дезінформації.

Ж. РЕКОМЕНДАЦІЇ МІСІЇ СКУ

Місія СКУ робить наступні рекомендації для покращення виборчого процесу в Україні.

Рекомендації, що випливають із результатів короткострокового спостереження Місії СКУ

- 1) Передбачити, щоб дебати кандидатів у Президенти України відбувалися хоча б за тиждень перед днем голосування, а не за кілька годин перед «днем тиші», щоб дати достатньо часу українському електорату вповні осмислити суть цих дебатів.
- 2) Законодавчо скасувати «день тиші» як застарілу процедуру, котра не враховує значну роль соціальних мереж, на котрі таке обмеження не поширюється.
- 3) Забезпечити створення рівних умов в медіа-просторі для кандидатів у Президенти України, що включало б однаковий час та рівномірне представлення кандидатів.
- 4) Забезпечити, щоб встановлення результатів виборів та періоду їх оскарження завершилися вчасно для другого туру голосування. Наразі цей процес може тривати

до 21 дня, що може закінчитися в день виборів другого туру, оскільки він передбачає: а) 10 днів для встановлення результатів виборів для ЦВК; б) 5 днів для подання спору до суду; в) 2 дні для рішення суду першої інстанції; г) 2 дні для оскарження; та г) 2 дні для того, щоб апеляційний суд виніс своє рішення. Тому Місія СКУ пропонує або збільшити часовий проміжок між першим і другим туром голосування, або скоротити строк встановлення результатів виборів та їх оскарження.

- 5) Місія СКУ рекомендує, щоб владні структури України у співпраці з міжнародними організаціями, у тому числі СКУ, вивчили нові ініціативи, які б спростили участь у виборах для українських виборців за кордоном, котрим почасти доводилося долати дуже великі відстані задля того, щоб проголосувати під час президентських виборів. Такими механізмами можуть бути голосування поштою, електронне голосування та збільшення кількості дільниць у закордонному виборчому окрузі. Місія СКУ вказує, що:

а) *Голосування поштою.* Широко практикується в таких розвинених демократіях, як Австралія, Бельгія, Канада, Німеччина, Латвія, Іспанія, Сполучене Королівство та Сполучені Штати, і дозволяє усім або окремим категоріям громадян, включно з тими, що проживають за межами відповідних держав, взяти участь у голосуванні.

б) *Електронне голосування.* Досвід Естонії, яка повністю перейшла на електронне голосування, та деяких інших країн, які частково використовують електронне голосування (Австралія, Бельгія, Бразилія, Індія, Франція та Швейцарія) або займалися всебічним вивченням електронного голосування, але котрі з міркувань безпеки відмовилися від цього методу волевиявлення (Литва, Норвегія, США та Фінляндія), допоможе Україні виробити збалансовану позицію щодо необхідності впровадження електронного голосування.

в) *Збільшення кількості закордонних дільниць.* Недостатня кількість дільниць у закордонному виборчому окрузі обмежує волевиявлення громадян і є однією з причин низької явки виборців за кордоном.

Рекомендації, що впливають із результатів довгострокового спостереження Місії СКУ

Владні структури України, громадянське суспільство та СКУ повинні:

- 1) надалі піднімати обізнаність щодо серйозних загроз дезінформації для політичної стабільності, соціо економічного добробуту та основних свобод;
- 2) напрацювати стратегічну програму боротьби з дезінформацією, котра є важливим елементом гібридної агресії Російської Федерації проти України;
- 3) створити комісію, яка буде займатися координацією різних гравців залучених у процес попередження, виявлення, аналізу та поборювання дезінформації та її побічних ефектів;
- 4) організувати моніторингову групу з числа представників діаспори, що продовжуватимуть на постійній основі відслідковувати традиційні та соціальні медіа в країнах свого проживання на предмет маніпуляцій та дезінформації про Україну в цілому та її демократичні процеси зокрема;
- 5) налагодити канали співробітництва з урядами західних держав та міжнародними організаціями з метою обміну досвідом і даними задля ефективнішого поборювання російської дезінформації та злагодженої протидії цьому деструктивному феномену на глобальному рівні;
- 6) знайти ефективні шляхи взаємодії з *Google*, *YouTube*, соціальними медіа такими як *Facebook*, *Instagram* і *Twitter*, а також із комунікаційною платформою *WhatsApp*, з метою протидії поширенню російської та іншої дезінформації;

- 7) інвестувати в підвищення медіа-обізнаності серед громадян України, в тому числі щодо питання дезінформації та маніпуляцій через спеціалізовані тренінги та включення предметів з критичного мислення та медіа грамотності до шкільних та академічних програм; та
- 8) сприяти розвитку незалежних та якісних медіа, що ефективно поширюватимуть правдиву інформацію про Україну серед різних цільових аудиторій та на різних мовах.

3. ЗУСТРІЧІ ГОЛОВИ МІСІЇ СКУ

Голова Місії СКУ Євген Чолій зустрівся з Ієрархами Українських Церков, представниками владних структур, зокрема Центральної виборчої комісії України, керівництвом інших міжнародних та національних спостережних місій в Україні, а також з представниками громадянського суспільства в Україні, що працюють в основному у сфері медіа-моніторингу та комунікацій. Ці зустрічі були сфокусовані на підготовці президентських виборів та моніторингу цього процесу Місією СКУ. На зустрічах з експертами у сфері медіа-моніторингу та комунікацій обговорювалася моніторингова діяльність довгострокових спостерігачів СКУ та висвітлення виборчого процесу в Україні іноземними ЗМІ.

Голова Місії СКУ Євген Чолій зустрівся з такими особами:

Перелік зустрічей в Україні 11-15 лютого 2019 р.

Айвазовська Ольга, Голова правління “ОПОРА”, Координатор політичних програм

Бекешкіна Ірина, Директор Фонду “Демократичні ініціативи ім. Ілька Кучеріва”

Бернацька Наталія, Секретар Центральної виборчої комісії України

Блаженніший Епіфаній, Предстоятель Православної Церкви України, Митрополит Київський і всієї України

Блаженніший Святослав, Глава Української Греко-Католицької Церкви

Богері Франческа, Медіа-аналітик Місії ОБСЄ/БДПЛ зі спостереження за виборами Президента в Україні 2019

Боднар Василь, Заступник Міністра закордонних справ України

Божок Єгор, Голова Служби зовнішньої розвідки України

Бондаренко Анатолій, Редактор напрямку “журналістика даних” інтернет-видання ТЕКСТИ.org.ua

Боярчук Роман, Начальник Державного центру кіберзахисту та протидії кіберзагрозам

Ващук Роман, Надзвичайний та Повноважний Посол Канади в Україні

Вудвард Ієн, Заступник Директора Національного демократичного інституту

Вуйовіч Златко, Голова Місії ENEMO зі спостереження за виборами в Україні 2019

Гопко Ганна, Голова Комітету у закордонних справах Верховної Ради України

Грицак Василь, Голова Служби безпеки України

Доменіко Рено, Головний спостерігач УККА, Президент та Головний керуючий директор *Sterling Business School*

Дракмен Мехрі, Директор IREX в Україні

Думанська Віта, Координатор Руху “ЧЕСНО”

Євдоченко Леонід, Голова Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України

Золотухін Дмитро, Заступник Міністра інформаційної політики України

Йепсен Харальд, Старший міжнародний радник Міжнародної фундації виборчих систем

Краузе Штефан, Заступник Голови Місії ОБСЄ/БДПЛ зі спостереження за виборами Президента в Україні 2019

Мелешевич Андрій, Президент Національного університету “Києво-Могилянська академія”

Огрязко Володимир, Посол, Міністр закордонних справ України (2007-2009), Голова Центру вивчення Росії

Одинська-Грод Оля, Керівник Місії КАНАДЕМ – Українські вибори 2019

Павленко Ростислав, Директор Національного інституту стратегічних досліджень

Радченко Євгеній, Заступник Голови Центральної виборчої комісії України

Розкладай Ігор, Медіа-юрист Інституту медіаправа, експерт Реанімаційного пакету реформ

Саваневський Максим, Керуючий партнер *PlusOne Digital Agency*

Сліпачук Тетяна, Голова Центральної виборчої комісії України

Сологуб Ілона, Науковий редактор *VoxUkraine*

Тейлер Пітер, Посол, Голова Місії ОБСЄ/БДПЛ зі спостереження за виборами Президента в Україні 2019

Турчинов Олександр, Секретар Ради національної безпеки і оборони України

Федченко Євген, Директор Могилянської школи журналістики, співзасновник та Головний редактор *StopFake*

Цибульська Людмила, Голова Групи з аналізу гібридних загроз Українського кризового медіа-центру

11 лютого 2019 р. Голова Місії СКУ взяв участь у координаційній зустрічі в Посольстві Канади в Україні з представниками інших міжнародних спостережних місій, дипломатичного корпусу та українських неурядових організацій, зареєстрованих в ЦВК.

Перелік зустрічей в Україні 24 березня – 3 квітня 2019 р.

Аваков Арсен, Міністр внутрішніх справ України

Алексєєнко Андрій, Тимчасово виконуючий обов'язки Голови Служби зовнішньої розвідки України

Бернадська Наталія, Секретар Центральної виборчої комісії України

Біденко Артем, Державний секретар Міністерства інформаційної політики України

Блаженніший Епіфаній, Предстоятель Православної Церкви України, Митрополит Київський і всієї України

Блаженніший Святослав Шевчук, Глава Української Греко-Католицької Церкви

Вудворд Ян, Заступник Директора Національного демократичного інституту в Україні

Вуйович Златко, Голова Місії *ENEMO* зі спостереження за президентськими виборами в Україні в 2019 р.

Грицак Василь, Голова Служби безпеки України

Дракман Майкл, Директор Міжнародного республіканського інституту в Україні

TORONTO – KYIV – BRUSSELS

Head Office: 145 Evans Avenue, Suite 207, Toronto, Ontario M8Z 5X8 Canada

Tel: 416.323.3020 Fax: 416.323.3250

E-mail: uwc@ukrainianworldcongress.org Website: www.ukrainianworldcongress.org

Ербен Пітер, Старший Радник з глобальних виборчих питань та Директор Міжнародної фундації виборчих систем в Україні

Йепсен Харальд, Старший міжнародний радник Міжнародної фундації виборчих систем

Кошель Олексій, Генеральний директор Комітету виборців України

Литвиненко Олександр, Заступник Секретаря Ради національної безпеки і оборони України

О'Хейган Мері, Директор Національного демократичного інституту в Україні

Одинська-Грод Оля, Керівник Місії КАНАДЕМ – Українські вибори 2019

Пов. Аксворзі Ллойд, Голова Місії КАНАДЕМ – Українські вибори 2019

Радченко Євген, Заступник Голови Центральної виборчої комісії України

Сліпачук Тетяна, Голова Центральної виборчої Комісії України

Смокович Михайло, Голова Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду України

Черненко Олександр, Голова підкомітету з питань виборів і референдумів Комітету Верховної Ради України з питань правової політики та правосуддя

Шевчук Станіслав, Голова Конституційного Суду України

30 березня 2019 р. Голова Місії СКУ відвідав координаційну зустріч, організаторами якої були Національний демократичний інститут та Міжнародний республіканських інститут, де він зустрівся з іншими головами міжнародних спостережних місій та Послами «Великої сімки» в Україні.

Перелік зустрічей в Україні 15-24 квітня 2019 р.

Аваков Арсен, Міністр внутрішніх справ України

Алексеєнко Андрій, Тимчасово виконуючий обов'язки Голови Служби зовнішньої розвідки України

Архієпископ Євстратій (Зоря), Архієпископ Чернігівський і Ніжинський

Баканов Іван, Голова кампанії кандидата в президенти України Володимира Зеленського і Голова партії «Слуга народу»

Березенко Сергій, Заступник голови штабу Президента України Петра Порошенка, Заступник голови депутатської фракції партії «Блок Петра Порошенка»

Бернадська Наталя, Секретар Центральної виборчої комісії України

Блаженніший Епіфаній, Предстоятель Православної Церкви України, Митрополит Київський і всієї України

Блаженніший Святослав Шевчук, Глава Української Греко-Католицької Церкви

Ващук Роман, Надзвичайний та Повноважний Посол Канади в Україні

Вудвард Ян, Заступник директора Національного демократичного інституту в Україні

Вуйович Златко, Голова Місії *ENEMO* зі спостереження за президентськими виборами в Україні в 2019 р.

Грицак Василь, Голова Служби безпеки України

Дракман Майкл, Директор Міжнародного республіканського інституту в Україні

Єрмоленко Володимир, Директор з європейських проектів «Інтерньюз-Україна»

Золотухін Дмитро, Заступник міністра інформаційної політики України

TORONTO – KYIV – BRUSSELS

Head Office: 145 Evans Avenue, Suite 207, Toronto, Ontario M8Z 5X8 Canada

Tel: 416.323.3020 Fax: 416.323.3250

E-mail: uwc@ukrainianworldcongress.org Website: www.ukrainianworldcongress.org

Йепсен Харальд, Старший міжнародний радник Міжнародної фундації виборчих систем

Ключковська Ірина, Директор Міжнародного інституту освіти, культури та зв'язків з діаспорою Національного університету "Львівська політехніка"

Кошель Олексій, Генеральний директор Комітету виборців України

Литвиненко Олександр, заступник Секретаря Ради національної безпеки і оборони України

О. д-р Прах Богдан, Ректор Українського католицького університету

О'Хейган Мері, Директор Національного демократичного інституту в Україні

Петренко Галина, Директор «Детектор Медіа»

Проф. Мелешевич Андрій, Президент Національного університету «Києво-Могилянська академія»

Радченко Євген, Заступник голови Центральної виборчої комісії України

Рибачук Олег, Голова і співзасновник Центру UA

Саврасов Максим, Керівник секретаріату партії «Блок Петра Порошенка»

Святійший і Блаженніший Філарет I, Архієпископ і Митрополит Києва, почесний патріарх Православної Церкви України

Сліпачук Тетяна, Голова Центральної виборчої Комісії України

Смокович Михайло, Голова Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду України

Сюмар Вікторія, Голова Комітету Верховної Ради України з питань свободи слова та інформаційної політики

Цибульська Любов, Голова Аналітичної групи з вивчення гібридних загроз Українського кризового медіа-центру

Цигикал Петро, Голова Державної прикордонної служби України

Шевчук Станіслав, Голова Конституційного Суду України

20 квітня 2019 р. Голова Місії СКУ відвідав координаційну зустріч, організовану Національним демократичним інститутом та Міжнародним республіканським інститутом, де він зустрівся з головами інших міжнародних спостережних місій та Послами «Великої сімки» в Україні.

23 квітня 2019 р. Голова Місії СКУ взяв участь у Другому круглому столі щодо проведення другого туру президентських виборів в Україні, організованому Європейською платформою за демократичні вибори в приміщенні Спілки журналістів України.

И. ПОДЯКИ

Місія СКУ висловлює вдячність окремим особам, освітнім закладам та неприбутковим організаціям, які щедро надали свою експертизу, послуги, технічну і логістичну підтримку, включаючи проживання та транспортування.

Місія СКУ щиро дякує: а) місії УККА зі спостереження за виборами за їх співпрацю; б) координаторам груп, зокрема Дмитру Лекарцеву з Молдови, Президенту Світового Конгресу Українських Молодіжних Організацій, а також Роману Біласу і Марії Туцькій з Польщі; та в) всім короткотерміновим та довгостроковим спостерігачам, зокрема тим, хто приїхав в Україну під час Великодніх свят для спостереження за другим туром президентських виборів.

Місія СКУ висловлює подяку наступним донорам, що уможливили її роботу: а) Українська Народна Каса “Дежерден“, Монтреаль; б) Українська Кредитова Спілка Лимитед, Торонто; в) Федеральна Кредитова Кооператива “СУМА“, Йонкерс; г) Федеральна Кредитна Спілка “Самопоміч“, Клівленд; Корпорація “МІСТ“, Торонто; д) Федеральна Кредитова Кооператива “Самопоміч“, Філадельфія; та е) НОВА: Українська Федеральна Кредитна Спілка, Кліфтон.

Місія СКУ висловлює подяку народу України за гостинність під час її роботи, зокрема 31 березня 2019 р. та 21 квітня 2019 р., днів спостереження за першим та другим туром президентських виборів в Україні 2019 р.

I. ПРО СКУ

СКУ є міжнародною координаційною надбудовою українських громад у діаспорі, що представляє інтереси понад 20 мільйонів українців. СКУ має мережу складових організацій та зв'язків з українцями у більше ніж 60 країнах. Заснований у 1967 р., СКУ був визнаний у 2003 р. Економічною та соціальною радою Організації Об'єднаних Націй як неурядова організація зі спеціальним консультативним статусом та в 2018 р. набув статусу учасника міжнародної неурядової організації в Раді Європи.

Починаючи з 1999 р., СКУ направляє свої місії зі спостереження за виборами для моніторингу всіх президентських і парламентських виборів в Україні.

МІЖНАРОДНА МІСІЯ СВІТОВОГО КОНГРЕСУ УКРАЇНЦІВ ЗІ СПОСТЕРЕЖЕННЯ ЗА ВИБОРАМИ 2019 Р. В УКРАЇНІ

Евген Чолій
Голова

Контактна інформація в Україні:

Володимир Кістяник
Міжнародна місія Світового Конгресу Українців
зі спостереження за виборами 2019 р. в Україні
провулок Липський 3, оф.6,
Київ, Україна 01021
Тел.: +38 097 752 51 77
Ел. адреса: elections@ukrainianworldcongress.org